

Strand- och kajparker

Strand- och kajparker är naturliga stränder eller anlagda kajer vid vatten som till stor del även präglas av stranden på andra sidan. I parken finns inslag av gångvägar, sittplatser och bryggor. Strandparkerna är ofta välbesökta med höga upplevelsevärden.

Bild från Eriksdalslunden

87. Bergsunds Strand och Hornstulls Strand

Historik

På västra Södermalm låg tidigare järngjuteriet Bergsund som grundades av skotten Lewis på 1700-talet och som senare blev mekanisk verkstad och skeppsbyggeri. I slutet på 1920-talet lades verkstaden ner och området började bebyggas med bostäder. På 1940-talet iordningställdes strandpromenaden med planteringar.

Beskrivning

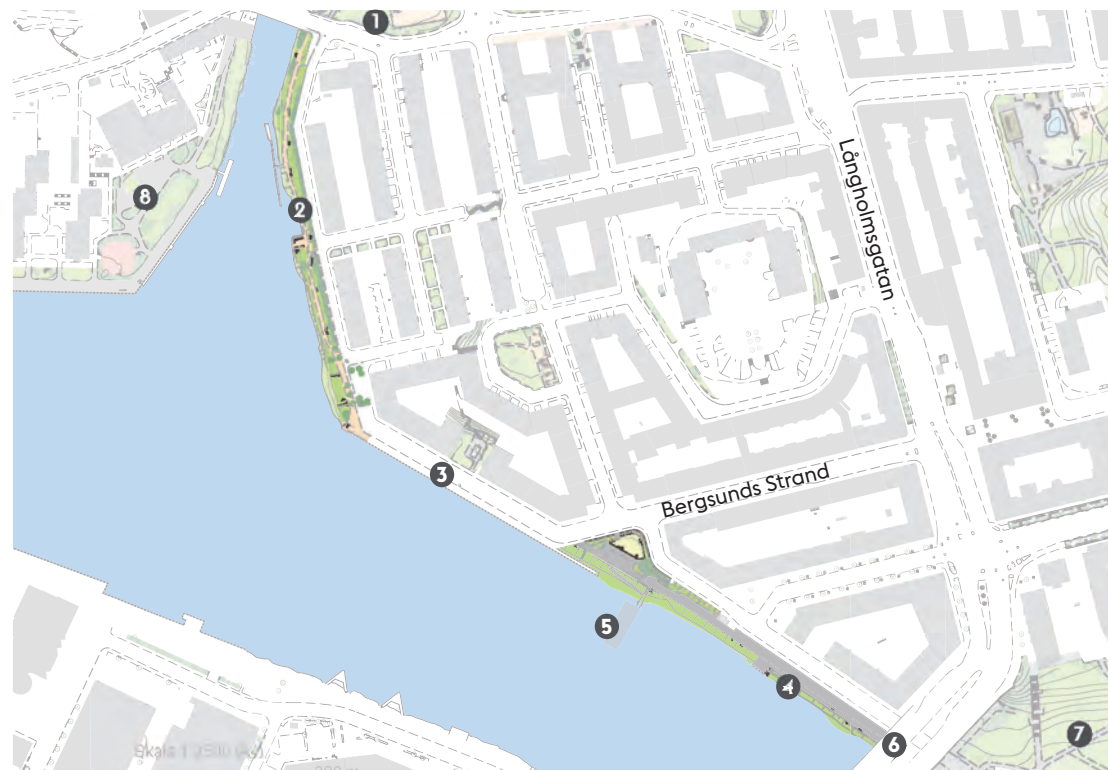
Storlek: 0,8 ha

Karaktär: Strandpark

Innehåll: Söder om Reimersholmsbron övergår Pålsundsparken (1) i Bergsunds Strand (2) och ännu längre söderut i Hornstulls Strand (4). Bergsunds Strand är en naturstrand med grusgång, sittplatser, buskar och trädplanteringar, mestadels knäckepilar. En kraftig buskridå avgränsar promenaden från intilliggande gata. Hornstulls Strand är också en naturstrand men har en bred asfaltväg och är mindre lummig. Mellan de båda stränderna finns ett kajparti (3). Vid badet (5) nedanför vägen Hornstulls strand finns sittrappor i trä.

Analys

Grön karaktär: Längs Bergsunds Strand är karaktären grön och lummig med många stora träd och buskage. Gångvägen är fint avgränsad men utblicken mot vattnet behöva förbättras vid sittplatserna. Hornstulls Strand har en omtyckt brokig karaktär. Området används för många evenemang och det är viktigt att den värdefulla naturstranden vårdas. Strandpromenaden längs Bergsunds Strand och

1. Pålsundsparken,
  2. Bergsunds Strand,
  3. Kajområde,
  4. Hornstulls Strand,
  5. Liljeholmsbadet,
  6. Liljeholmsbron,
  7. Tantolunden,
  8. Reimersholme.
- Skala 1:5000.

Hornstulls Strand är ett av Stockholms vackraste stråk. Kajsträckningen mellan naturstränderna innebär ett avbrott i strandpromenaden och saknar grönska och vattenkontakt. Utred om stråket skulle kunna omvandlas till park.

Grönt vardagsrum: Stråket används för både promenad, lugn oas, evenemang samt motion och hundrastning. Här finns upplevelsevärden som utsikt, uteserveringar och små sittplatser längs vattnet för vila och samvaro. Naturupplevelse och möjligheten att titta på båtliv finns särskilt vid Bergsunds Strand. Längs Hornstulls Strand finns bra belysning samt kvällsöppna restauranger och barer som befolkar sträckan och

underlättar vistelse på kvällen. Under sommarhalvåret arrangeras en marknad längs promenaden. Trätrappan erbjuder olika sätt att sitta på i ett soligt läge. Stråket har ett unikt läge i kvällssol.

Ekologisk infrastruktur: Naturstranden är en potentiell spridningskorridor mellan Tantolunden (7) och Reimersholme (8) men sambandet måste stärkas längs kajen. Naturstrand och särskilt knäckepilar vid strandzonen är ett värdefullt habitat att värna. Längs Bergsunds Strand finns täta buskage med mycket småfåglar. Den treskiktade vegetationen i Bergsunds Strand förbättrar värdena för buller, luftrening och mikroklimatreglering.

Vidare längs vattnet mot Liljeholmsbron övergår stranden till hårdgjord kaj.

Flexibel vistelseyta längs Hornstulls Strand.

Bevara:

- Ett av Stockholms vackraste stråk
- Naturstrandens ekologiska värden
- Den lugna, naturlika karaktären längs Bergsunds Strand
- Flexibel användning och evenemangsyta längs Hornstulls Strand

Vårda:

- Røj vegetation för att skapa bättre utsikt vid sittplatser längs Bergsunds Strand
- Granitmurar i vattenbrynet

Utveckla:

- Utred om kajstråket (3) skulle kunna omvandlas till park.

Liten grön oas vid vattnet. Naturstrandens är ett viktigt habitat i staden.

88. Eriksdalslunden - Årstalunden

Historik

På 1500-talet anlades Grinds tegelbruk ungefär vid nuvarande Eriksdalsbadet. Senare anlades en skans i trakten och på 1700-talet anlades gården Eriksdal vid tegelbruket. År 1906 påbörjade Eriksdalslundens koloniförening sin verksamhet. I och med att allt fler människor flyttade in på Södermalm kom kravet på strandpromenader och på 1930-talet ordnades strandskoningar, gångvägar och sittplatser. Staden hade som målsättning att bevara den naturliga vegetationen och bergssidorna så orörda som möjligt. I slutet på 1960-talet anlades lekplatsen Kornboden (6) och under 1970-talet kompletterades området med vägar och trappor. I slutet på 1990-talet byggdes nya Eriksdalsbadet (8). Samtidigt flyttades den lilla byggnaden ”Ryska Smällen” och en förbindelse med Norra Hammarbyhamnen ordnades genom en ny parkväg under Skanstullsbron.

Beskrivning

Storlek: 28,2 ha

Karaktär: Strandpark, Naturpark

Innehåll: Mellan Skanstulls- och Årstabron finns ett ca 2 km långt strandområde av naturkaraktär. Längs stranden finns flera båtklubbar som ligger vid bryggor sommartid och vintertid på upplagsområden. I anslutning till strandpromenaden finns flera koloniträdgårdsområden. Uteserveringar finns i områdets östra del och temporära foodtrucks i den västra delen. Vegetationen är mestadels naturlig. Längs strandpromenaden finns rikligt med knäckepil och andra fuktälskande träd. På den högre nivån i anslutning till Eriksdals bollplan ligger lekplatsen Kornboden (6) och ett område med stora fria gräsytor omväxlande med kala klippor och grupper av träd.

Analys

Grön karaktär: Parkstråket längs Årstaviken är en kulturhistoriskt värdefull miljö och ligger inom en av riksintresset för kulturmiljövård särskilt utpekade värdekärnor. Stora delar av strandområdet ligger inom område som är av riksintresse för kulturmiljövården. Utblicken mot vattenrummet och Årstaskogen på andra sidan är viktigt för stråket som utgörs av en liten del parkyta men ändå ger upplevelsen av ett stort parkrum. Det är av största vikt att denna unika miljö med naturpräglad småskalig karaktär på stråket bevaras och inte görs om till brett asfalterat cykelstråk.

Att vandra nära vattnet längs en naturstrand centralt i staden är världsunikt. Gränssnittet mot vattnet med dess brokighet av verksamheter, vegetation och topografi ger stråket dess spännande karaktär och en miljö där man kan upptäcka nya saker. Brokigheten kommer också av att verksamheterna skiftar över året, båtuppläggningsplatser på vintern blir temporära serveringar under båtsäsongen. Samtidigt finns en konflikt mellan båtuppläggningsplatser, båtvarv och båtklubbar och allmänhetens tillgång till vattnet. Båt- och serveringsverksamheterna genererar biltrafik och delar av stråket används på sommaren för parkering. För att freda stråket från biltrafik och förbättra allmänhetens rörelse längs vattnet bör möjligheten att ta bort vissa båtuppläggningsplatser längs med stråket utredas. De många båtklubbarna längs stråket begränsar allmänhetens tillgång till vattnet, med stängda bryggor och stängslade områden. Idag är stråket både berikat och begränsat av båtlivet och för att parkstråkets karaktär ska kunna behållas kan fler båtklubbar inte tillföras. För att förbättra stråket behöver båtklubbarnas placering ses över och allmänhetens tillgång till båtbyggarna möjliggöras. Längs stråket finns också konflikter mellan

Solbrygga och kanotuppkägning vid vattnet.

Grusad gångväg längst naturstrand.

1. Drakenbergsparken, 2. Tantolunden,
 3. Årsta Holmar, 4. Sockerbruket,
 5. Rackarbacken, 6. Kornboden,
 7. Parken Eriksdalslunden,
 8. Eriksdalsbadet, 9. Hammarbyslussen,
 10. Ringvägen, 11. Liljeholmsbron,
 12. Årstabroarna, 13. Strand
 Skala 1:15 000.

gångtrafikanter och cyklister. För att freda stråket från cykelpendling i hög hastighet behöver skyltningen förbättras för att upplysa om att cykling sker på gåendes villkor enligt den lokala ordningsstadgan. För att främja att cykelpendlare väljer en annan väg bör ett bättre cykelstråk längs Ringvägen skapas.

Flera platser längs stråket är i behov av upprustning och utveckling. Lekplatsen Kornboden är i behov av upprustning och ett program för detta bör tas fram. Det breda asfalterade stråket i den västra delen skulle behöva minskas och rustas för att tydligare rikta sig till gående. Områdena väster om Hammarbyslussen och nedanför Eriksdalsbadet skulle kunna utvecklas genom att utveckla de gräsbevuxna slänterna till ängsytor då dessa ligger i ett bra soligt läge. Ängsmark skulle också kunna skapas längs spårområdet. Överlag behöver spårområdets utformning och integrering i parken ses över.

Grönt vardagsrum: Eriksdalslundens sträckning längs Årstaviken är en mycket uppskattad strandpromenad och nyttjas av besökare från hela Stockholm. Parkstråket har flera upplevelsevärden så som båtliv, grön oas, löpning, odling, promenader, sitta i solen, uteservering, utsikt, och vattenkontakt. Parken har också en dansbana och flera informella badplatser. Längs hela stråket finns också integrerad lek i form av slänter, grusytor, bryggor, strandmiljöer och pilträdd som sträcker sig ut i vattnet. Tillgången till flera av dessa upplevelsevärden behöver dock ses över. Till exempel skulle en joggingremsa i grus längs gångvägens kant kunna få fortsätta längs hela stråket. För att öka lekvärderna skulle en plats för tillfällig lek kunna skapas sydöst om Sockerbruket (4) och Kornboden skulle kunna utvecklas med fokus på naturlek. Lekvärden skulle också kunna skapas längs med stråket genom att flera mindre lekstationer.

De hammockar som finns idag tillför lekvärden och fler sådana skulle till exempel kunna tillföras. Fler solbryggor kan med fördel byggas längs stråket. Det är viktigt att cyklisterna cyklar på gångtrafikanternas villkor. Vid Hornstulls strandbad (13) där många människor rör sig är det extra viktigt med en utformning som signalerar att hastigheten behöver vara låg.

I stråkets östra del finns en toalett som samutnyttjas mellan allmänheten och restaurangbesökare, detta bör bevaras. I koloniområdet skulle en målpunkt vara ett bra tillägg. De grusade ytor som används som båtuppläggningsplatser har potential att kunna hysa temporära evenemang under sommartid. Exempel på aktiviteter skulle kunna vara flottbygge, bygglek, stadsodling eller temporära evenemang.

Ekologisk infrastruktur: Årstaviken präglas av naturstränder med stora ekologiska värden och ingår i såväl ESBO som habitatnätverket för groddjur. Området är också ett avrinningsområde till Årstaviken som är känslig för mänsklig påverkan. Längs med Årstavikens sträckning hittas arter som pil, alm, gran, poppel, bok, lönn, björk, hägg, asp, tall, rönn, hagtorn, fläder, slån, nypon, fågelbär och snöbär samt ädellövträd i form av lind, al, blodbok och ask. Även äldre tallar förekommer. Ädellövområden finns också invid strandzonen vilket är ett viktigt fladdermushabitat och möjligen används delar av sträckan av fladdermöss. Andra viktiga habitat finns i form av kärrmiljöer i naturstrand med grundare näckroszoner samt al- och knäckepilskärr. Detta är också en viktig livsmiljö för änder med ungar. Strandzonen kantas av knäckepilar längs med stora delar av sträckan. Dessa är av stort värde för den biologiska mångfalden och det är viktigt att dessa tillåts hänga ut i vattnet. Det är också viktigt att kontinuerligt plantera mer knäckepilar i strandzonerna.

Täta buskage för småfåglar finns i både strand- och klippzonerna vilka bör ges fri utveckling och endast trimmas mot gångvägen. Ruderatmarker med inslag av intressant flora finns vid båtuppläggningsplatserna, längs grusvägarna och vid de gamla tågspåren. Torrbacke med inslag av intressant flora och pollinatörsväxter så som fyrkantig johannesört och backviol finns i sluttning invid tågspåret. Denna skulle utvecklas mot finare ängsmark genom hävd. Blommande och bärande träd och buskar så som fläder, rönn, fågelbär, nypon, hagtorn samt ryssgubbe kan ses längs med sträckningen. Några enstaka torrakor (stående död ved) finns längs med sträckningen och en del död ved syns särskilt i strandzonen.

Sträckningen i sin helhet uppvisar såväl en tvåskiktad som treskiktad vegetation med bra respektive mycket bra buller-, luft- och mikroklimatreglerande funktion. Hela sträckningen består av stora breda lövträd och stor andel icke hårdgjord yta vilket är en viktig förutsättning för en hög dagvattenhantering och ett effektivt skydd mot extremväder.

Trädvårdsplanen som är framtagen för Eriksdalslunden ska följas.

Strand i närheten av Drakenbergsparken.

Gång -och cykelväg längs med koloniområde.

Bevara:

- Utblicken mot vattenrummet och Årstaskogen på andra sidan
- Strandpromenadens unika miljö och dess mindre skala
- Stråkets naturpräglade, gröna och lummiga karaktär
- Brokighet av verksamheter, vegetation och topografi
- Ädellövområden invid strandzonen
- Grundare näckroszoner samt al- och knäckepilskärr
- Täta buskage för småfåglar
- Torrbacke vid tågspåret
- Ruderatmark i form av grusytor vid båtuppläggningsplatserna
- Hammockar och andra möjligheter till integrerad lek
- Vattenkontakt
- Möjligheten till samutnyttjande av toalett i stråkets östra del

Vårda:

- Skyltningen för att upplysa om att cykling sker på gåendes villkor enligt den lokala ordningsstadgan
- Utforma asfaltsytan vid badet så att hastigheten begränsas för cyklister och bilister
- Knäckepilar som tillåts hänga ut i vattnet
- Trädförnyelse i strandzonerna
- Trimma buskarna gentemot gångvägen
- Genom hävd utveckla torrbackar mot finare ängsmark
- Träden enligt trädvårdsplanen

Naturstrand med hängande pilar.

Utveckla:

- Utred båtuppläggningsplatsernas omfattning
- Se över båtclubbarnas placering och tillgången till båtbyggarna
- Alternativt bättre cykelstråk längs Ringvägen
- Kornboden genom upprustning med fokus på naturlek
- Minska och rusta den breda asfaltsvägen i stråkets västra del
- Slänterna nedanför Erikdalsbadet och spårområdet till ängsytor
- Entréer ner från Ringvägen
- En plats för tillfällig lek sydöst om Sockerbruket
- Stråket med små tillägg som lekskulpturer, hammockar mm
- Temporära evenemang under sommartid på uppläggningsplatser
- Vattenkontakten med bryggor och solbryggor

Naturstrand och båtplatser.

89. Kanslikajen

Historik

Kanslikajen har fått sitt namn efter Kanslihuset som det nuvarande Ledamotshuset hette tidigare. Namnet beslutades år 1925 efter förslag från Namnberedningen år 1921.

Beskrivning

Storlek: 0,01 ha

Karaktär: Strand -och kajpark

Innehåll: Kanslikajen kallas kajen mellan Vasabron och Stallbron över till Helgeandsholmen (3). Längs det asfaltsbelagda stråket finns en gräsmatta (1) med två stora träd. Gräsmattan begränsas i norr med en mur (2) och i söder av Rådhusgränd. Denna del driftas av Södermalms Stadsdelsförvaltning.

Analys:

Detta är en plats med fin kvällssol som borde kompletteras med sittplatser. Träden är stora och fina och bör bevaras. Gräsytan borde kompletteras med vårlökar så att gräsytan får blomsterprakt på våren. En fin plats skulle kunna skapas här med ny markbeläggning, finare räcke och en utökad gräsyta. Hela Gamla stan utgör värdekärna inom riksintresse för kulturmiljövården.

Bevara:

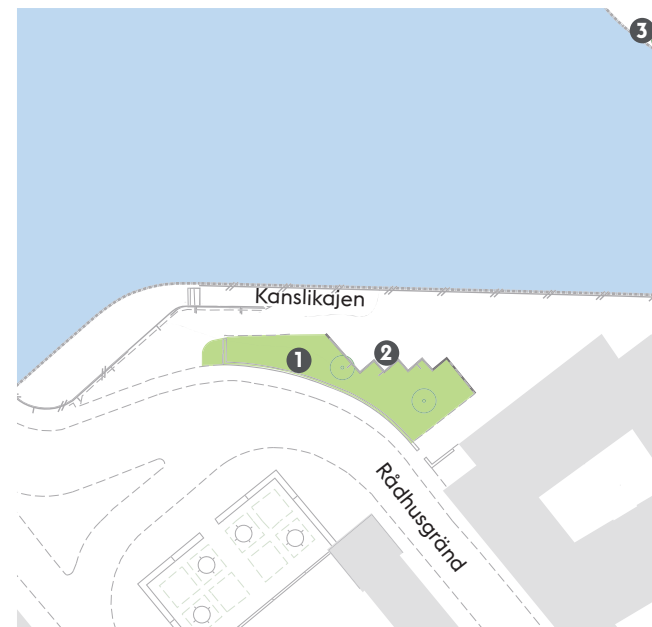
- Fin plats med kvällssol

Vårda:

- Träden och gräsytan

Utveckla:

- Sittplatser
- Vårlök i gräsytan
- Till en fin liten plats med ny markbeläggning, räcken och större gräsyta

1. Gräsyta, 2. Mur, 3. Helgeandsholmen. Skala 1:500.

Gräsytan med två stora träd

90. Lugneterrassen

Historik

Lugneterrassen anlades år 2007 i samband med utbyggnaden av Lugnetområdet i Hammarby Sjöstad.

Beskrivning

Storlek: 0,3 ha

Karaktär: Parkstråk

Innehåll: Lugneterrassen är uppbyggd som park och torg. Parken består av en trädgård (3) närmast Lugnets allé med ett stort trädäck (1) att vistas på och en sjögård omgiven av bryggor (8). Rummet skapas av pergolor (7) på ömse sidor. Trädgårdsmotivet är uppbyggt av rektangulära odlingslådor. Den norra delen är en dagvattenanläggning (2).

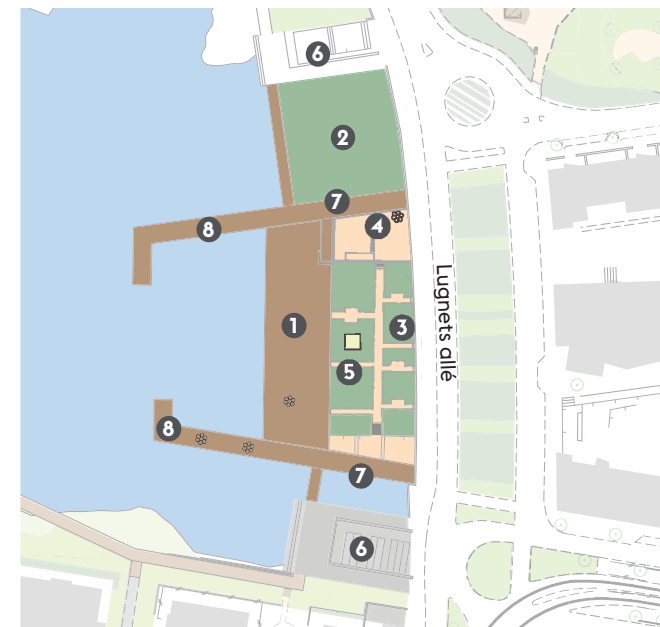
Analys

Grön karaktär: Det stora trädäcket, bryggorna och pergolorna riktar sig ut mot vattnet och ger platsen en fin utblick över Södermalm. Parken är i dessa delar vindutsatt. I parkens östra del finns det flera planteringsytor med perenner, buskar och buskträd. I grönskan finns det vindskyddade sittplatser. Planteringen fungerar som skydd mot Lugnets allé. Här står också ett stort belyst konstverk ”Instabil” (5) som rör sig i vinden. Det stora trädäcket är välanvänt men behöver förnyas. Dagvattendammen är i behov av upprustning och anläggningens funktion behöver ses över. Parken är sparsamt belyst, det är främst pergolorna, gradängerna i trädäcket och konstverket som är belysta.

Grönt vardagsrum: Platsen används framförallt av människor som springer eller promenerar förbi när de rör sig på bryggorna mellan Henriksdalshamnen och Sickla udde. Vid träbryggan är det många som sitter på bänkarna eller i gradängerna ner mot vattnet. Bryggan

används också för solning och för andra aktiviteter, t.ex. yoga. Platsen har fin kvällssol. Glasskiosken (4) är populär på sommaren och lockar besökare till parken. Platsen skulle kunna utvecklas med fler sittplatser, grillplats, regnskydd och bättre belysning.

Ekologisk infrastruktur: Dagvattenhantering är god, dels genom våtmarksmiljön men även då platsens material till stor del består av trädäck, grus och planteringar. Blommande och bärande buskar finns i form av bl.a. rönn och fläder samt perenner som nävor, daggkäpa och lavendel.

1. Trädäck, 2. Dagvattendamm, 3. Trädgård, 4. Kiosk, 5. Konstverk, 6. Bastioner, 7. Pergolor, 8. Bryggor. Skala 1:2000.

Trädäcket, med trädgården, konstverket och pergolan i bakgrunden.

Bevara:

- Den sociala mötesplatsen
- Mångfalden i växtmaterialet
- Möjligheten att kunna sitta i kvällssolen

Vårda:

- Träterrassen behöver förnyas

Utveckla:

- Utredda dagvattendammens funktion
- Tak, grill och fler sittplatser på trädäcket

91. Norra Hammarbyhamnens Kajpromenad

Historik

Kajen var under lång tid del av ett industriområde och inte tillgänglig för allmänheten. I och med att stora delar av området förnyades och bebyggdes med bostäder på 1990-talet fick kajen sin nuvarande utformning. 1998 öppnades gångvägen under Skanstullsbron för förbindelse med Eriksdalslunden.

Beskrivning

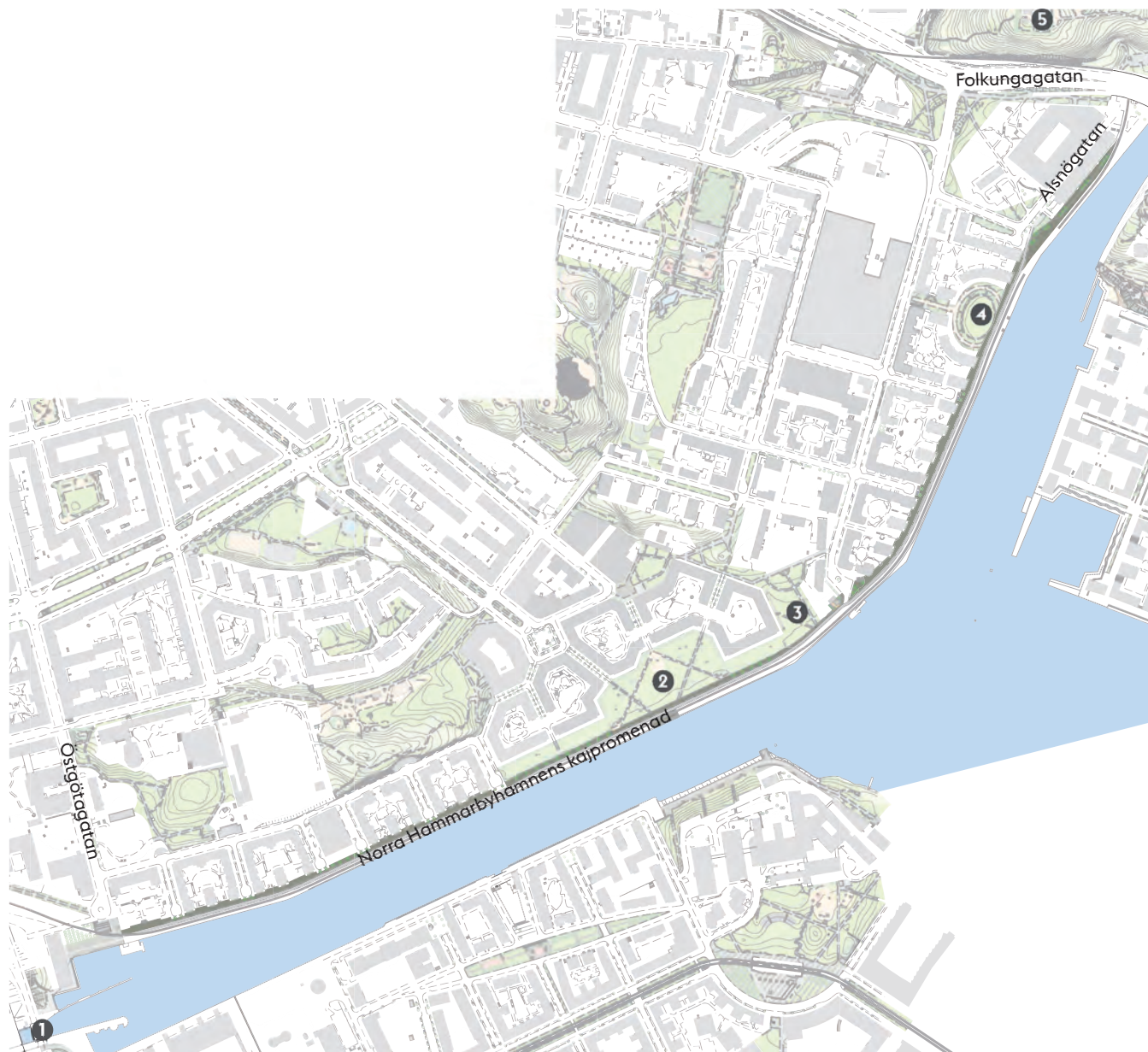
Storlek: 3,4 ha 1,9 km lång

Karaktär: Kajpark, delvis bussgata

Innehåll: Kajen går från Skanstullsbron (1) förbi Anna Lindhs park (2), Barnängsparken (3) och Mandelparken (4). Kajpromenaden har förbindelse med Fåfångans naturområde (5) via en gångtunnel under Folkungagatan från Alsnögatan. Kajen är till stora delar belagd med gatsten och gång- cykel- och körvägen med betongplattor. Ett räck avskiljer bussgatan som finns på del av kajen. Den sparsamma vegetationen som finns längs kajen är enstaka trädplanteringar. Konstnärlig utsmyckning finns i form av ett antal höga skulpturer som uppfördes 1998 när Stockholm var kulturhuvudstad. Vid Barnängsparken finns det en båtförbindelse mellan Barnängen, Henriksdal och Luma.

Analys

Grön karaktär: Kajen är del av ett viktigt promenadstråk längs Södermalm. För att förbättra stråket vore det önskvärt att bussgatan togs bort. Cykelbanan kommer att kompletteras med ett tillgängligt gångstråk

1. Skanstullsbron, 2. Anna Lindhs park, 3. Barnängsparken, 4. Mandelparken, 5. Fåfången.
Skala 1:8000.

Grönt vardagsrum: Stråket används som motion-cykel- och promenadstråk. Man kan sitta i solen och titta på utsikten och båtlivet i Hammarby kanal. Kajen är vindutsatt och den befintliga vegetationen fyller en viktig läggivande funktion. Vid Barnängsparken finns ett populärt café med uteservering där båten över till Hammarbysjöstad går ifrån, här rör det sig mycket folk framförallt sommartid. Vid Skanstullsbron finns en populär restaurangbåt. Fler typer sittplatser än parksoffor, exempelvis sittflak eller hammoockar skulle öka platsens vistelsekvalitéer.

Ekologisk infrastruktur: Grönskan längst stråket är de stora pilarna som står i tvärgatornas entréer mot Norra Hammarbyhamnen och pilar som står på parkmark. Då detta är det enda gröna inslaget längs stråket är det viktigt att dessa bevaras. Det skulle vara önskvärt att få in mer träd och planteringar längs stråket.

Stråket med sin smågatsten och tågspår mot Danviksbron.

Bevara:

- Träden
- Caféet och bänkarna vid båthållplatsen
- De fina materialen
- Tågspåren som minner om historien

Vårda:

- Träden

Utveckla:

- Fler typer av sittplatser
- Stärka ekologiska värden med fler träd och planteringar
- Utredda om bussen kan dras om och inte gå längst Norra Hammarbyhamnen
- Stråket/kopplingen mellan Åsöberget och Hammarby Sjö vid Alsnögatan/Hovings Malmgård

Café vid Barnängsparken.

92. Reimersholmes Kajpark

Historik

Parken anlades på 1970-talet samtidigt som bostäder byggdes där Vin- och spritcentralen tidigare haft sin verksamhet. Idag finns ett upprustningsförslag framtaget för Reimersholmes kajpark, i detta förslag ingår inte entréparken (2) och den västra sträckan (5). Därför analyseras bara dessa två ytor i parkplanen.

Beskrivning

Storlek: 1,7 ha

Karaktär: kajpark, parkkvarter

Innehåll: I området närmast Reimersholmsbron, entrén till Reimersholmes strandpromenad finns många stora och gamla träd av olika sorter som kastanj, lönn och lind. Längre söderut finns stora ytor av asfalt som omges av högväxande buskar. Kajens västra del (5 och 6) är en bred asfaltsyta avgränsad mot vattnet av ett smidesräcke. Här finns uppställda ekfat som minner om områdets tidigare användning.

Analys

Grön karaktär: Entréparken (2) strax söder om Reimersholmsbron (1) har en grön karaktär mot vattnet där utblicken från naturstranden delvis skymms av tät och brokig vegetation. Längs med gångvägen är gräset klippt och höga vackra träd ger entréparken en ståtlig karaktär. Det upprustningsförslag som finns föreslår blomprakt och sittplatser vilket är välbehövligt för platsen. Kajstråket (5 och 6) skulle också behöva utvecklas med sittplatser, utblickar och bättre vattenkontakt.

1. Reimersholmsbron,
  2. Entrépark,
  3. Båtbryggor,
  4. Fotbollsplan,
  5. Kajstråk,
  6. Kajkant med naturstrand nedanför.
- Skala 1:3000.

Grönt vardagsrum: Längs kajstråket skulle olika lekskulpturer eller andra integrerade lekfunktioner kunna skapas för att aktivera stråket och locka ut fler barn till Reimersholme.

Ekologisk infrastruktur: Naturstränderna har höga naturvärden som bör värnas och i möjlig mån utökas. Täta buskage, lämnad död ved skulle gynna den biologiska mångfalden.

Bevara:

- Fina karaktärsfulla stora träd
- Brokig karaktär längs naturstranden
- Knäckepil i strandzon
- Löktunnorna av kulturhistoriska skäl

Vårda:

- Lämna död ved i strandzonen, entréparken (2)

Utveckla:

- Kajparken enligt upprustningsförslag
- Sittplats i entréparken (2) med utblick mot vattnet
- Minska andelen hårdgjord yta längs kajen (5)
- Integrerad lek längs kajstråket (5)
- Äng i gräsytor längs kajen (5)
- Fler täta buskage

Den brokiga entréparken där kajakanvändningen syns.

Kajstråket är brett och skulle kunna minskas till förmån för mer naturstrand, sitttor eller lek.

Illustrationsplan över upprustningsförslag. Källa: Ramböll landskap.

93. Reimersholmes Strandpark

Historik

Hattmakaren och rådmannen Anders Reimers lät i slutet på 1700-talet anlägga en malmgård på Reimersholme. I samband med det lät han iordningställa park på de kala klipporna och genom utfyllnader i vattnet utvidgades området. 1869 anlade ”brännvinskungen” LO Smith en brännvinsfabrik på ön. På 1940-talet tillkom HSB:s hyreshusbebyggelse på öns norra sida och trädgårdar och parker anlades. Staden svarade för anläggande av strandplanteringar och en del väg- och trappanläggningar. På 1970-talet lades Vin- och Spritcentralens anläggningar ner och ny modern bebyggelse tillkom på öns södra sida. Flera nya parker anlades och nya strandpromenader ordnades.

Beskrivning

Storlek: 1,3 ha

Karaktär: Strandpark

Innehåll: Det är möjligt att promenera runt hela Reimersholme. Stranden är av varierande karaktär. På nordvästra ön utvidgas promenaden till en strandpark (4) med klippta gräsytor, en amfiteaterliknande plats att användas för gårdsfester och en liten dansbrygga. Längst ut på udden finns en paviljong ritad av Bertil Johnson och i dess närhet finns konstverket ”Galaxen” av Nils Nixon. Promenaden på öns norra sida har naturkaraktär med tätare vegetation och smalare gångstigar. Här finns också bryggor med båtar. Vid Anders Reimers Väg finns ingen strandpromenad utan gående hänvisas till gatan. Längs hela promenaden finns parksoffor.

1. Entrépark,
  2. Kajpromenad,
  3. Slutningspark,
  4. Strandpark,
  5. Fabriksbacken naturpark.
- Skala 1:5000.

Analys

Grön karaktär: Det finns många stora träd längs Reimersholmes strandpromenad, bland annat balsampopplar, knäckepilar och ekar. En trädallé finns vid entrén söderut från Reimersholmsbron. Längs hela strandpromenaden finns utsikt över vattnet och fina rumsligheter. Vissa soffor och murar är i behov av upprustning. Strandpromenaden har partier där vattenkontakten behöver förbättras. Längs den nordöstra delen av holmen går gångstråket längs gatan och så nära byggnaderna att det är svårt att veta vad som är privat och offentligt. Norra sidans offentliga karaktär skulle förbättras om gående kunde gå vid vattnet och att bryggorna vid båtklubbarna gjordes tillgängliga för allmänheten. Längs hela den norra strandpromenaden skulle den offentliga karaktären behöva tydliggöras och kontakten med vattnet stärkas. Hela södra sidan behöver ses över för att skapa fler sittplatser och förbättra vattenkontakten. Fler träd längs den södra strandpromenaden skulle gynna promenaden

Mellan Hornstull, Långholmen och Reimersholme bildas ett vattenrum med vackra utblickar och en unik rekreativ miljö.

och det skulle kunna skapas en fin plats nedanför sluttningsparken (3) väster om kvarteret Bränneriet.

Grönt vardagsrum: Reimersholmes strandpark är ett fantastiskt rekreationsstråk med upplevelsevärden som båtliv, vila, rofylldhet, utsikt, vattenkontakt, konst, grön oas och naturupplevelse. Här finns också möjlighet för picknick i gräset, bad från bryggor, motion, hundrastning, sitta i sol och skugga samt promenera utan konflikt med cykel. Det finns ingen lekplats längs strandpromenaden, men goda möjligheter till lek i miljön. Den södra promenaden som idag är bred och tom, har stor potential att hysa ytterligare lekvärden. Kajen skulle kunna programmeras med lekbar konst eller lekbara sittmöbler för barn och ungdomar.

Ekologisk infrastruktur: Reimersholme är ett särskilt värdefullt naturområde och strandparken är med sin gamla ekmiljö del av ekhabitatnätverket i stadsdelen. Det är därför viktigt att bevara dessa miljöer som innehåller flera jätteeckar. Två till tre större ekar är i akut behov av friställning och flertalet ekar är i behov av friställning inom en snar framtid. Längs strandzonen finns pilar och alar vilka också är viktiga att bevara. Strandparkens viktigaste habitat är naturstränderna med knäckepilar som finns runt stora delar av holmen och särskilt i den nordöstra delen. Det är viktigt att låta knäckepilarna hänga ut i vattnet, bibehåll naturstränderna samt att fortsatt utveckla dessa med knäckepil. Torrängar (klippta) finns vid strandpromenaden norr om Reimersholmsbron. Detta är en vacker plats som passar att utveckla mot finare ängsmark på utvalda partier, detta skulle gynna pollinatörerna.

För pollinering finns inte mycket blommande planteringar och inte heller mycket buskar. De blommande och bärande träd som finns är fågelbär. Hög aktivitet av humlor och bin finns däremot i den

vita nyponrosbuske som finns längs strandpromenaden vid Reimersholmes västra spets.

Reimersholmes strandpark har en tvåskiktad vegetation vilket ger bra värde för buller, luftrening och mikroklimatreglering. Många stora lövträd dominerar holmen och ger god lövtäckning. I strandparken finns visst inslag av död ved, men detta skulle kunna ökas. Den invasiva arten parkslide förekommer längs strandpromenaden på norrsidan av Reimersholmes västra spets och bör avlägsnas helt.

På den norra sidan av Reimersholme går strandpromenaden upp i den fantastiska naturparken.

Knäckepilar som hänger ut över vattnet och ned i vattnet genererar gynnsamma livsmiljöer för många arter.

Vid udden längs med promenadstråket är strandkanten uppstött på en mur. I bakgrunden syns konstverket "Galaxen".

Längs med den norra sidan går promenadvägen i gatan och avskärmas från vattenrummet.

Bevara:

- Naturstränderna med knäckepil
- Möjligheten till kvällssol
- Brokig karaktär
- Vattenkontakt
- Stora träd i strandparken
- Stor andel grön yta
- Reimersholme som del av habitatnätverket för eklevande djur
- Blommande nyponbuskage på den västra udden

Vårda:

- Låt knäckepilar hänga i vattnet
- Spara buskage för att skapa bra livsmiljöer för småfåglar
- Lämna död ved
- Avlägsna parkslide i största möjligaste mån
- Friställ ek

Utveckla:

- Gångvägen längs den nordöstra delen av strandparken
- Fler sittplatser längs hela strandstråket
- Vattenkontakten genom att möjliggöra för gående att gå vid vattnet i den nordöstra delen av parken och längs den södra kajen med tillträde till befintliga bryggor
- Ett programmerat stråk med lek, konst och olika typer av sittplatser längs den tomma kajpromenaden i söder
- Kaj- och strandpromenaden i söder genom att ta bort staket och tillföra fler träd
- En plats nedanför slutningsparken väster om kvarteret Bränneriet
- Utveckla ängsmark vid strandpromenaden norr om Reimersholmsbron

94. Sickla Kaj

Historik

1914 antog stadsfullmäktige beslut om att ny farled skulle byggas genom Danviken, ända fram till Liljeholmsviken. Längs den nya farleden i Hammarby Sjö avsattes mark för hamn -och industriområden. På 40-talet hade området utvecklats till ett småskaligt arbetsområde, pga. ständiga rivningshot fick bebyggelsen en tillfällig karaktär och kom till stor del att bestå av olika plåtskjul. 1998 började platsen rivras för att ge plats åt den nya bebyggelsen i Hammarby Sjöstad. Sickla Kaj anlades mellan år 2002–2004.

Beskrivning

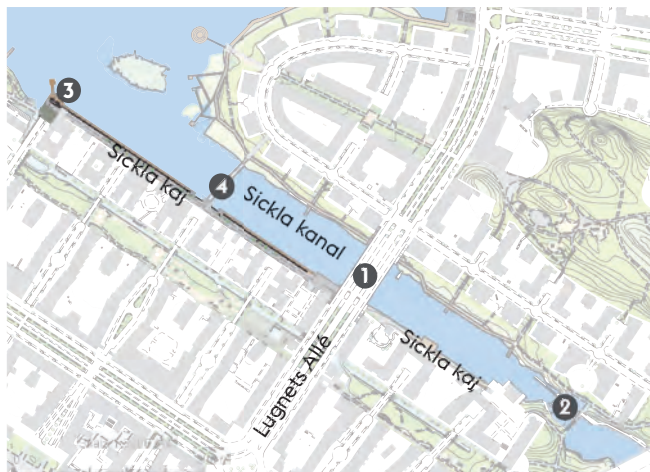
Storlek: 0,9 ha

Karaktär: Strand-och kajpark

Innehåll: Sickla kaj är ett hårdgjort gång -och cykelstråk som löper längst Sickla kanals södra sida. Stråket går mellan Lumabryggan (3) och Slussen (2) mot Sickla sjö.

Analys

Grön karaktär: Sickla kaj har två olika karaktärer på vardera sida av bilbron. Den östra delen har enklare markmaterial med inslag av trä och en naturlig slänt med träd som går ner mot vattnet. Slänten bestod förr av blommande äng men består idag mest av vass. Den västra delen är mer bearbetad med finare markmaterial och träd i hårdgjord yta. Längs denna del av kajen finns en brygga med båtplatser. Bryggan ligger nedsänkt i förhållande till kajen och är öppen för allmänheten, Detta har ett stort värde och bör bevaras.

1. Bilbro, 2. Slussen, 3. Lumabryggan, 4. Gång -och cykelbro. Skala 1:8000

Grönt vardagsrum: Stråket används som motion-cykel- och promenadstråk. Mot Sickla Sluss (2) ligger en populär restaurang som drar mycket folk till platsen och i andra änden ligger Lumabryggan där båten över till Barnängsbryggan och Henriksdalsbryggan går. Sommartid är detta en mycket populär färja. Här ligger också en restaurang som tillsammans med bryggan gör denna plats på Sickla kaj till en knutpunkt i Hammarby sjöstad. Längs bryggan finns det parksoffor och även en stor brygga som trappar ner mot vattnet i öster. Här kan man sitta och på sommaren står det många här och fiskar.

Ekologisk infrastruktur: Grönskan längs stråket består av träden i markgaller och naturslänten ner mot vattnet med ett antal stora träd. Då det längs det hårdgjorda stråket inte finns så mycket grönska är det viktigt att vårda den grönska som finns. Slänten bör utvecklas med fler arter och återigen få ängsvegetation för att öka den biologiska mångfalden. I slänten kan även sälg planteras som är en av pollinerarnas första vårmåltider.

Trädäck längst kajen.

Bevara:

- Träden
- Vegetationen i slänten
- Båtplatsernas bryggor som är öppna för allmänheten

Vårda:

- Träytorna
- Vegetationen i slänten och träden

Utveckla:

- Artrikedomen i slänten genom att anlägga äng
- Plantera sälg i slänten

95. Slussparken

Historik

Vattenleden över Duvnäsvisken-Mälaren, har nyttjats av båtfarare i mer än ett årtusende. När Hammarby sjö sänktes med fem meter genom utsprängning vid Danvikstull stängdes vattenvägen av. Sicklaslussen byggdes och vattenfylldes första gången 1929. Parken anlades i samband med utbyggnaden av Hammarby Sjöstad i början av 2000-talet.

Beskrivning

Karaktär: Strandpark

Storlek: 0,4 ha

Innehåll: Slussparken ligger där Hammarby Sjöstad via två ekodukter (6) kopplas ihop med Nackareservatet. Den brant sluttande stranden med naturkaraktär och träd i dungar skapar en grönskande övergång från den hårdgjorda kajen i nordväst. I anslutning till den södra ekodukten finns en naturlig höjd där stora gamla ekar har bevarats. Ekbeståndet har kompletterats med buskar och örter. Här finns också Slussen (1) och en fisktrappa mellan Sickla kanal och Sickla sjön.

Analys

Grön karaktär: Karaktären på detta område är den av en grön mellanyta. Här finns både cykel- och gångförbindelsen (2) över från Hammarby Sjöstad till Sickla men också till Hammarbybacken via ekodukterna. Ett nät av gångvägar och trappor korsar platsen. Det finns en stor grön slänt ner mot bostäderna som har en privat karaktär. Vintertid utnyttjas slänten flitigt som pulkabacke. Vid slussen finns en så kallad kammartrappa för fiskvandring, denna bör bevaras och synliggöras mer. På andra sidan slussen finns en damm med en cirkulerande fontän (5). Cirkulationen i dammen bör ses över.

Grönt vardagsrum: Området på ömse sidor om kanalen är ett viktigt promenadstråk. Områdets bullerstörda läge intill Södra Länken gör att detta är ett område som man främst promenerar eller cyklar igenom. Här går man längs vattnet och man kan uppleva slussningen och båtlivet. Vid fisktrappan finns en liten utsiktsplats (4) där man kan betrakta fiskvandringen. Detta borde tillgängliggöras mer genom fler platser där man kan komma nära och se men även få mer information.

Ekologisk infrastruktur: Det finns många ekologiska värden på platsen, stora ekar, en stor lärk (3), naturslänter, våtmarksmiljöer mot vattnet och fisktrappan. Det finns även blommande träd och buskar. Gräsytorna skulle kunna utvecklas med mer ängslik vegetation och vissa delar kan klippas mer sällan. I gräsytorna kan även planteras lökar. Även fågelholkar, insektshotell och döda träd bör finnas här.

Bevara:

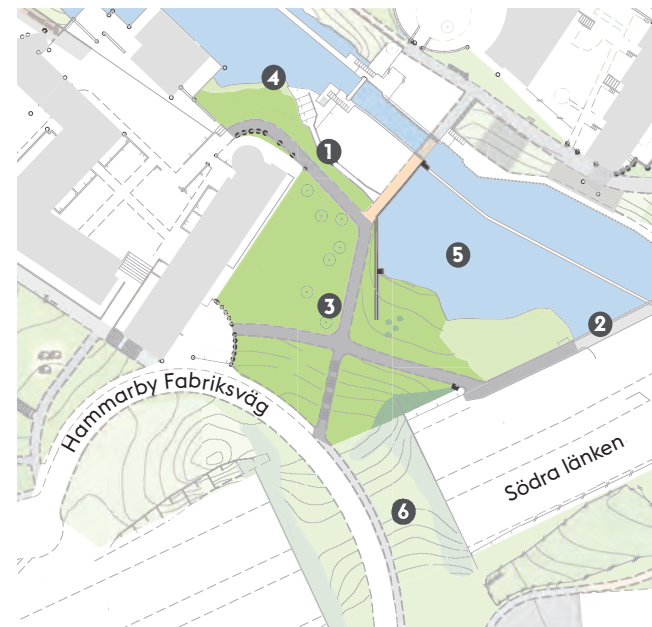
- Stora träd
- Pulkabacke

Vårda:

- Gräsytorna genom färre klippningar
- Dammens cirkulation

Utveckla:

- Anlägga äng, fågelholkar, insektshotell och spara död ved
- Tillgänglighet till och mer information om fisktrappan

1. Fisktrappa och Slussen, 2. Cykelväg, 3. Lärk, 4. Utsiktsplats, 5. Fontän, 6. Ekodukt. Skala 1:2000.

Slussen och naturslänt ner mot vattnet.

96. Park vid Sickla udde

Historik

Parken anlades i etapper mellan 1998 och 2001. Parken vann Sienapriset 2006 med motiveringen, ”Med Vassparken och Observatorium har mötet mellan den urbana bostadsbebyggelsen och Stockholms vattenlandskap fått en konstnärlig gestaltning av unikt slag i en till synes enkel dräkt.”

Beskrivning

Storlek: 2 ha

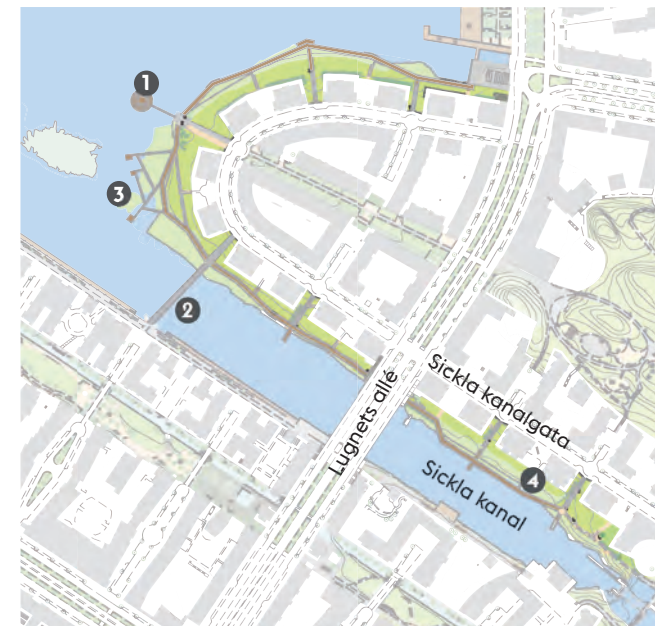
Karaktär: Strandpark

Innehåll: Strandparken runt Sickla udde utgörs av ett spännande gångsystem på träbryggor nära vattenbrynet och på spänger ute i vattnet. Bryggorna, som är ca 800 meter långa, är utan höjdskillnader och därmed tillgängliga runt hela Sickla Udde. På uddens spets är bryggorna smala och går genom vassen som en labyrint. Här finns sittplatser där man har en fin utblick över Hammarby Sjö. Uddens spets markeras av konstverket ”Observatorium” (1) av Gunilla Bandolin, vilket har blivit ett signum för Sickla udde. Längs Sickla kanal finns björkar (4) och andra träd. Längs stränderna växer även perenner som fackelblomster, svärdsilja och springkorn.

Analys

Grön karaktär: Parkstråket är en vacker plats med fin utsikt och spännande miljöer. Den befintliga vegetationen mellan stranden och bebyggelsen är viktig för strandens lummiga karaktär. Gränsen mellan bryggor och tomtmark dvs offentligt/halvprivat, är otydlig. Det är viktigt att gårdarna är öppna ut mot parken men att det finns en gräns för vad som är privat och vad som är offentligt. Det bör studeras om utformningen kan ändras för att tydliggöra uppdelningen. Entrépartiet från Slussen till strandparken är obearbetad och behöver ses över. En fin entréplats borde utvecklas här. Att hålla efter vassen så att det inte växer igen är viktigt och ett helhetsgrepp för utformningen av skräphanteringen bör tas. Vattnet är inte badbart och en skylt om detta borde sättas upp.

Grönt vardagsrum: Parken vid Sickla udde har blivit en mycket populär plats att vistas på. Närheten till vattnet, platsens rofylldhet och möjligheten att sitta i solen är kvalitéer som parken har. I vassen finns bänkar för vila och ro, dock kanske för få. I slänten mot vattnet ligger kanoter uppdragna. Det saknas traditionell lek i parken men att springa på de labyrintliknande bryggorna (4) i vassen är lekfullt för lite äldre barn. Möjligheten att komma nära vatten och vass är en naturupplevelse som är viktig. Konstverket ”Observatoriet” fungerar som picknick, sol och utsiktsplats. Trägradängerna i konstverket har också ett lekvärde. Här kan man sitta synligt mot vattnet eller mer skyddat inuti konstverket.

1. Observatorium, 2. Gång- och cykelbro, 3. Småbryggor i vassen, 4. Björkar. Skala 1:6000.

På träbryggor leds besökaren ut i vassparken.

Ekologisk infrastruktur: Den befintliga vegetationen mellan stranden och bebyggelsen är viktig för strandens lummiga karaktär och för den biologiska mångfalden. Här finns en variation av trädsorter som al, ek, björkar och pilar. Träden är viktiga och bör bevaras. Naturstranden har stora ekologiska värden och även död ved finns i vassen, Parken är en potentiell spridningskorridor då den binder ihop gröna och blåa ytor. Tidigare fanns det fin ängsvegetation mellan husen och gräsytan, detta består idag mest av klippta gräsytor och ogräs. Att återinföra ängsvegetationen vore önskvärt. Gräsmattorna vid uddens västra spets bör kompletteras med vårlökar.

Det prisbelönta konstverket är en populär sittplats.

Bevara:

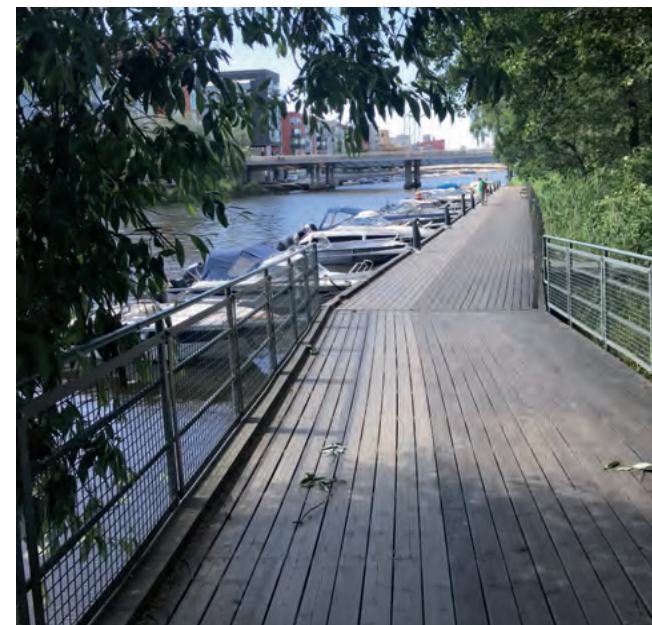
- Möjligheten att dra upp kanoter längs vattnet
- Trädbeståndet och karaktären längs södra promenaden
- Naturslänten mot vattnet

Vårda:

- Vassen kontinuerligt
- Information om att badförbud gäller
- Bryggorna
- Träden

Utveckla:

- Återinföra äng längs södra promenaden och vårlökar i gräsytor i väster
- Ett helhetsgrepp för utformning av skräphanteringen
- Entréplats från slussen

Träbryggorna i den östra delen med båtplatser och mycket pilar och björkar mot bostäderna